



## **Corpus Juris Canonici**

**Gregor <XIII., Papst>**

**M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661**

9 Non benè sejuncta connubia prisca reformes.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](#)

sunt Gratiani. Quod indicat ille loquenda modus. Vnde in Aurelianensi concilio,

C. III. q. Non ducunt uxores qui uig. ad mortem alterius in incitu perseveraverint.

Vnde in Aurelianensi concilio.

Incestuosi autem, dum in ipso detestando atque nefando fecerile manent, non inter fideles Christianos, sed inter gentiles, aut catechumenos habentur: id est, cum Christianis non sumant cibum nec potum, sed loci faciant hoc, non occidentur, nec salutentur ab eis. Et si suis factordibus inobedientes extiterint, & a tam nefando fecere se segregare, atque ad publicam penitentiam redire noluerint, inter eos habeantur, qui puritate pericitantur immundo, vel etiam inter eos de quibus per se veritas ait: [Si te b' non audierit, sit tibi sicurethnicus & publicanus] Et si alter eorum morte prævenitus fuerit, alter, quandiu vivit, graviter peccata. & fine s'pe congiari maneat.

Hoc Burchardus etiam & Anselmus citant ex Aurelianensi, & alijs quid ad hanc rem facient habentes ex Aurelianensi 3. c. 10. scicat etiam in Agathensi, c. 6. ex quo videtur citare Iov. Sed longe magis cum hoc capite concordat c. 4. Concilii Hierensis, relatum super ead. quod. 2. c. 3. De iis, qui incesti. Eadem autem plantarum legumur.

¶ Deinceps & c. 433. & in adjectio, c. 123, exceptis samis ita que indicabatur.

I. ¶ Et si alter eorum] Hac non sunt in Capitularibus indicatis, sed huius loco habentur ista. Nam cum fidelibus non debent orare, neque in ecclesiis intrare, sed ad famam ecclesiæ excubare, & intrantibus in eam, & ex eum ibus ex ea, vultu in terram prostrato veniam postulare, & ut pro se orare non dedingant, flagitare, & lachrymam profusum, vultu contrito, atque humiliato spiritu semper omnibus apparent, utque ad satisfactionem ecclesiæ, & proprii Episcopi canoniam reconciliationem manere, & ad prifilium incepsum nunquam redire, nec facultaria negotia exercere, nec placitis, aut accusationibus & testimoniorum interfere, sed crebris fæderotum precibus manusque Pontificis propria impositionibus, & elemosynarum largitionibus, atque ceterorum bonorum hominum & exhibitionibus expurgari, sanarique oportet.

Hac auditorate, qui in quarto, vel in quinto gradu confanguinitatem conjuncti inventi fuerint, ab ecclesiæ separari iubentur.

#### QVÆSTIO IX.

**V**nde queritur, si ecclesia fraude restitutum, aut ignorante coram decopis aliquos separaverit, qui post separationem alios conjugia contrarerint, si portea de rebus beneficiis fuit calidum, vel falsa opinio refusa, an priors conjugia sunt redire grada. Quod fieri non posse argumentum & auctoritate probatur. Sententia namq. nisi per appellationem infra terminum legi constitutam relevantur, irrevoicable rebur obtinebitur. Hinc citam B. Gregorius scribit, dicunt.

C. I. q. Quia rationabiliter diversa sunt, maturari non expediat.

**O**mnibus autem modis ecclesiasticae disciplina vel moderationi conveniens est, ut quia rationabiliter ordinata fuerint, vel decisa, nulla in posterum debeat refractione turbari.

¶ In vulgaris Gratiani codicibus tribuebatur B. Augustino, Restitutum est B. Gregorio ex aliquot versibus exemplaribus & Anselmo. At sapientia, quæst. 2. c. ecclesiastica, hoc idem citatur ex Gregorio, apud quem legitur essem pene verbis, lib. 7, indit. 2. epist. 60.

a Capit. 1.7. c. 433. & in adjectio, c. 123. Anf. 11. c. 9. B. 1.7. c. 3. Iov. p. 9. c. 42. b. Matth. 16. c. fortasse operaria. & 10. 3. 2. ecclastica, Anf. 3. c. 9.

Q. Q.

C. II. ¶ Quia utiliter decisum est, à successoriis  
bus reboronentur, & temerarii presum-  
ptis refutentur.  
Item Stephanus Papa V. Paulus Episcopus  
Placentinus.

**L**oci nostri consideratio nos admonebat rationis aucto-  
ritate, quae à prædecessoribus nostris utiliter decisum  
fuerint, roboretur: & quae à temerariis presumptis  
in promptius nihilominus ulcisci. Reum quippe a  
ante conspectum divini iudicis le noverint esse, qui ini-  
tius utiliter finita recindere, ac roboretur quolibet aucto-  
ri. Ecclesiastici quippe b' vigoris ordo confun-  
ditur, si aut temere illicita presumuntur, aut non con-  
cessa impunè tententur. Proinde si negligenter ea, quae  
male usurpantur, omissimus, excessus viam proculdubio  
alii aperimus.

¶ Sententia huius capituli, & multa etiam verba simplicia sunt  
ex D. Gregorio lib. 7. ad dicit. 1. ap. 1. & 2.

Duia ergo sententia hac rationabiliter data est, nec per appella-  
tionem intra certum terminum reservata, appare, quod nequaquam  
priora conjugii sunt redintegranda. Hoc ita respondetur:  
Atud et sententiam recindere, & rationabiliter decisum turbare,  
atq; aliud, quo per subterficiem obvenient, deprehensa corrige-  
runt namq; errorum cuius corrigere licet, atq; id est, quae à mulier-  
ibus illiciti committuntur, fave a prædecessoribus admisit inveneruntur,  
in melius revocaroperte. Porro illicite uxoris à viro suo se-  
parata est, & illo vivente aliis copulata, cum Dominus suis for-  
nicationis causa à viro suo separari jubet. Sic usq; ergo si  
aliquis, cuius vir putatur defunctus, aliis copularetur, & qualibet occasione interveniente, ab eis consorts discederet, quamvis  
pudico ecclœ cogatur redire ad eum, quem reliquerat, ramen, si c  
post triennium virum, qui mortua passatur, redire contigerit,  
priora conjugia redintegrardur: sicut enim deprehenditur non  
fuisse consanguinei, qui causa coniugiorum ab invicem separati  
sunt, prius consorts feda sunt reparanda.

2 pars. Quod autem quis illiciti admittuntur, vel admis-  
sionem, corrigenda sunt; vel quod lenientiam Romanæ fe-  
di in melius committuntur, auctoritate Hilarii Papæ, & Ni-  
colai monstratur.

C. III. ¶ Corrigendum est, quod illicite admis-  
sionem, aut à prædecessoribus admisit  
inventur.

At namq; Hilarius Episcopus urbi Romanae  
fendo presidens, cap. 4.

Qvod d' quis commisit illicitatem, aut à prædecessoribus  
quis invenit admisitum; si proprium periculum vult  
vitare, damnabitur. Nos enim in nullo volumus severitatem  
ultiōnis exercere: sed qui in causa Dei, vel contumacia,  
vel aliquo & excessu deliquerit, aut ipse, quod perpera fecit, abolere noluerit, in se quidquid in  
alio non refutetur, inventerit. Quod ut deinceps possit  
tenacius custodi, sic placet, sententias, causas, & subscri-  
ptiones proprias omnes commodare, ut synodal iudicio  
aditis claudatur illicitum.

C. IV. ¶ Secundum sua conditiones tenores  
Apostolice valit mutua senten-  
tia.

Item Gregorius:

Apostolice f' desidentia, tanta semper confilii mo-  
deratione concipiatur, tanta patientia maturitate  
decoquitur, tantaque deliberationis gravitate profertur,  
ut retractatione non egat, nec immutari necessarium  
ducatur, nisi forte sic prolata fit, ut retractari possit, vel  
immutanda secundum præmissis tenore conditionis  
existat.

a 2. Cor. 10. b dif. 33. diac. c Vide supr. cùm per  
helicam 34. q. 1. & 2. d Deut. p. 1. Pol. 1. 4. 16. 20. Anfim. 1. 6.  
e 17. f al. in alio. g Deut. ibid. Pol. 1. 5. 16. Anfim.  
l. 2. 6. 69.

## Decreti Secunda Pars.

G Apud Anfim. & Polyc., citatur ex epistola Nicolai inv.  
Regem Carolum. Extat in codice sapientem monachum  
minuciorum in epistola Nicolai, qui in foris in Litteris  
gem. & in altera ejusdem ad Episcopos: omnes in raga lata  
qua incipit, Gaudemus.

C. V. ¶ Prædecessoribus dannatis, ap-  
prouv. supplicationibus in primum statu  
Apostolica reforma eccl.  
fa.

Item Innocentius Papa, epistola 22. ad Ep.  
I. pop. Macedonia.

V Eniam a nunc ad Maximum in Photinum, quod  
quoddam thema: & (quod mihi amissum est, &  
facilius) majorum meorum revolvum sententiam  
de illi, quoquo pacto (ut ipse etiam communi-  
aliquid unique gravius constituit. Verum, quia  
id per rumorem fallimur; ut afterit, subreptum habemus  
& elicimus per insidias demonstratis, qui et al-  
tem reddit, veniam nos hanc in tantum vobis ab  
bus post condemnationem more Apostolico habemus:  
tantisque vetris assertoribus, reboscit tam  
nis, tam charis non dare conferemus, omnibus revo-  
ris durius arbitramur. Pro vetra ergo approbamus,  
(fratres charismi) & sententia as pollicitum, Elio-  
pum Photinum habetem (licet est enim in contradictione  
ut deprecamini) & nostram in melius conservem  
tim, labore, vel testimonio vetro compone: ubi  
sufficiere. Eutharim vero à me expellimur compo-  
tum nolite expectare, ut diaconi gradu & episp.  
Solicitos enim vos pro aliante liberent studio com-  
put, etiam si faciendum est, vobiscum portio: cui portigite.

1 ¶ Maximum] Germana letti est. Veniam non  
maximum quasi quoddam thema Photinum. Letta  
nihil est mutatum.

2 ¶ Compotem vobis] Eadem causa fuit, u. max.  
Legendum enim, compotes voti.

C. VI. ¶ Sententia Romana f' a uolu-  
communata locis.

Item Nicolaus Papa ad c. Michaelianum  
in epist. 7.

S Ententiam a Romane fedi non negamus  
melius commutari, cum aut fibi subiectum  
fuerit, aut ipsi pro consideratione statum, et mo-  
rum, seu gravium necessitatum differenter  
ordinare debeat (quoniam & egregium Apo-  
stoli quodam tempore dispensatoris legimus, quod  
ea reprobasse dignoscitur) quando tamen illi Romani  
videlicet ecclœ, discretissima confideratione fer-  
gerit, non quando ipsa, qua bene sunt diffinita, per-  
voluerit.

3 ¶ Voluerit] Sic etiam in originali impri-  
mus & I'v habeant, tenuerint.

C. VII. ¶ Cuiusq; iudicium Apostoli f' de  
diverse sententiae valit.

Innocentius Episcopus per Macedoniam  
constitutus, ap. 7.

G Rave & non opertus videri sufficiunt iudicium, quia rem  
plus exactitatem, magis splendore fit: hinc & per-  
petua vocata in iudicium gravius, & fine pernitens consti-  
tutur. Nam fructus divinis est iustitiam superesse  
ad Episcopos Gallie. d. Anfim. 1. 2. 6. 69.

C. VIII. ¶ Prædecessoribus do-  
c' successoriis refutantur.

Item ex libro Pontifici.

a Poly. 1. 5. tit. 6. b al. gratia. c Item apud  
ad Episcopos Gallie. d. Anfim. 1. 2. 6. 69.

<sup>114</sup> *Cauda XIX.* *Secundum* *Pr.* *quartus Theodosium, quem Eugenius* *in saeculo*

**G**regorius & quartus Leontonum, quem Eugenius  
Anteclesis ejus Presbyterii honore privaverat, eccl-  
esi Siquinus consecravit Episcopum. Leontius, dum ef-  
fet Presbyter, depositus fuit: sed postea in Antiochia Pa-  
trarcha fuit. Mifenum & Episcopum ab Felice Papa da-  
matum Gelasius successor ejus & communioni redditit,  
& ecclesia refutuit suz.

Hac eadem ordine tantum mutato habentur supra dist. so. c.  
lumes Coryphorum. 4. Misenum Episcopum. Et caput hoc si  
pirof. servatae Gratians exemplaribus ponitur ante cap. grave. sim-  
pliciter. Pale.

QVÆSTIO X.

**D**icitur vero, quod ad secundas nuptias transit, utrum in  
dilecta affinitate consanguinorum prioris viri remaneat,  
ad fibiles ex secundi nuptiis suscepta consanguineis prio-  
nariis vellet posse, merito queritur.

C. I. q. *Affinitas in superstite non deletur.*  
Debita scribit Gregorius Papa. Veneris Caralita-

*Placuisse et vestre studiose sagacitatem, frater aman-  
te, quis deboe, revere grates. Quoniam quasfuit,  
quodcibus, iucundum me reddidisti. Vnde placide ad  
eis patitur, per unctias inter le partes attingaverat.  
Fit item in metallis: hoc etiam in liquoribus: probat  
etiam in coloribus pictor, qui sequitur arte naturam,  
colores admirando, ex visibilibus fuis corpora fin-  
gens.*

<sup>1</sup> ¶ *[Admisco] In Polycapo, & apud Anselmum, unde praecedentia verba sunt restituta, hoc loco sic legitur, fuis misericordie colores, ex invincibili corporis fonte. Sed ne Domini constitutio, &c. multa enim apud ipsos figurantur.*

**C. II.** & **Soboles ex secundis neptinis gentia, consanguinei priori vix copulati non debet.**

Item Innocentius Papa.

**S**i cuius patruis, vel avunculis uxoratus obicerit, & illa virum alium potesta duxerit, & filios, filiasve ex illo generetur, cum his omnibus modis committere prohibemus: quia vir & mulier una caro sunt.

**S**i qua mulier ad secundas nuptias transierit, & ex eius sibolem generit, nullo modo potest ad conformatum

**C. IV.** *De eisdem.*  
*Iam Hyginus Papa.*

*Sed si quatuor trahant ad lecturas scriptas, et ea  
Sis prolem habuerit, ipsa proles non potest se copi-  
lare cognationis prioris viri usque ad quartam genera-  
tionem.*

*Unde Innocentius Papa.*  
Si quia mulier ad secundas transferit nuptias, & filios  
& filias apud secundum maritum genitetur, debet eae  
nepotibus prioris marii conjungi, sancta Romana syno-  
dus concilium habens.

causa XXXVI.

**E**lliam cuiusdam ignorantis patre quidam munieribus ille  
xit & ad convivium invitatus: finto convivio, juve-  
nem virginem operficit. Quo comporto a parentibus ju-  
veni traditor puerla, ac more nubentum à juvente datas, & pu-  
erilis concubina decipit.

CAVSA XXXV-I.

**E**stiam cuiusdam ignorantis parte quidam munieribus illis  
xit, & ad conservum invitatos : finis convitio, juve-  
na virginitem opprimit. Quo comperto a parentibus  
venient traditor pueri, ac more subvenient a parentibus, & pu-  
beri in uxorem ducuntur.

Quatuor primò, an illi raptum admiserit,  
Secundò rapto nuptie posset, patre assensum pra-  
stante.

a Sent. 4, diff. 41